

fimleikargrunni lógtingsins. Eisini hevur landsstýrið latið projekt gera til slík hús.

Ein nýskapanin er tónleikargrunnurin ætlaður at hjálpa kommunum igongd við fritíðararbeiði innan tónlist.

Fritíðarlógini er arbeitt við, og kann hon koma fyrri í hesi situ, tó helst ikki fyrr enn í vetur.

Hjálptil útbygving av fritíðarleiðarum og skeiðvirksemi á henda bógvín er eisini fyrri stavn í ætlanum landsstýrisins til stuðlan av ungdomsarbeiðinum.

Bókasavnsbyggingin í Havn er undir landi, og verður arbeitt fyrri at farast kann igongd innan alt ov langa tíð.

Lærlingalæran er broytt munandi, men lærutíðin er kostnaðarmikil fyrri tey ungu og foreldur teirra. Verið hava 500.000 kr. á okkara figgjarlóg, men annars eingin møguleiki fyrri stuðli. Landsstýrið hevur nú útírkað, at lærlingar fáa stuðning frá Statens Uddannelsstøtte, og kemur hetta at týða, at lærlingar í staðin fyrri fáa hundrad til eitt túsund krónur kunnu fáa úr 4.000 upp í 6—8.000 kr. árliga í stuðningi.

Hugsan landsstýrisins er so, at tær 500.000 kr. á figgjarlógini kunnu nýtast til stuðul til ferðingar millum heim og skúla, tí treytin fyrri stuðli frá S.U. er, at eingin annar stuðul er tøkur.

Henda broyting ger, at møguleikar lærlinga víðkast úr 500.000 kr. upp í kanska 3 mill. kr. árliga.

Húsabyggispurningin

at loysa, soleiðis at láginntøku-fólk fekk lagaligar atstöður til býli, hevur verið nógv arbeitt við.

Almenni stuðulin veittur sum iløga í húsalánsgrunnin er øktur so mikið, at hann nú hevur heilt stóra kapitalorku at virka við. Lánið heiddin er tvífaldað, avdráttartíðin longd, og rentan er framvegis ógvuliga lág, samtundis sum lániin eru vorðin avdráttarfrí fyrstu 3 árin; men kortini hevur prívøkstrinum á jorð, byggitilfari og bygging skarvað so mikið burturavfart, at hjá honum, ið ikki hevur møguleika at leggja sær munandi eginpening av, er enn trupult at byggja.

Byggivirksemið hevur annars verið ógvuliga høgt hesi fyra ár, har umleið 200 hús eru bygd um árið, og trýstið á byggimarknaðin er ikki linkandi, heldur tvørturimóti.

Fyrri at fáa fram útboð av byggigrundum varð eftir uppskoti landsstýrisins kommunal-ur lánigrunnur uppá 5 mill. kr. samtyktur.

Hópin av kommunum hava longu søkt lán úr honum, og verður óivað neyðugt at økja hann beinan vegin, t. d. soleiðis at lánimøguleikarnir til byggibúðan kommunanna eisini verða víðkaðir. Skapt eigur so at verða reglugerð, sum treytar, at partur av hesum lánum verður nýttur á tann hátt, at kommunurnar lata grundokki til leigu. Hetta vildi verið infláiónsdoyvandi tiltak. Í Íslandi, har

kommunurnar eiga byggijorðina og lata hana til leigu, roynt slík skipan væl.

Á figgjarlógarpuppskotinum, sum framlagt verður fyrsta dagin, hevur landsstýrið til húsalánsgrunnin sett av 1 mill. kr. meira enn grunnsins stýri metir tørvur er á. Átlanin er, at lata grunnin umsita henda pening eftir serligum reglum láginntokufólki at gagni. Sjúlvandi verður reglugerðin so, at ikki bert skattskylduga inntøkan — sum av so mongum grundum kann liggja í botni — verður avgerandi fyrri, hvussu hesin peningur skal nýtast.

Nevndu tiltøk og teir batarnar, frammanundan eru veittir, muna sjálvsagt væl, men taka kortini ikki burtur møguleikan fyrri arbeiðsfríum og øðrum órimuligum vinningi innan byggioð. Men politikkur er jú fyrri ein part ósemja um, hvussu umfarið við tilfari, vinningur við bygging og ognarmøguleikarnir viðvíkjandi byggijorð skulu skipast.

Lønir — Skattir — Prísir

Í fyra ára skeiðinum 1 januar 1971 til 1. januar 1974 er lønarvøkstrin hesin:

arbeiðsmenn	74%
arbeiðskvinnur	110%
starvsfólk á	
1. stigi	75%
handverkarar	70%

meðan prívøkstrin sambært pristalið í tíðarskeiðinum var 44%.

Her hevur so verið talan um ein reallønrvøkstur, men tá pristalsgrundarlagið ikki er rættvisandi, er ikki møgult at nýta munin millum hesi tøl sum mæt fyrri vokstrinum, har kemur annað inn í myndina m. a. hvar á skattastiganum ein liggur, og hvørjar almennar veitingar ein troytir.

Hækkingarnar í fiskimannaintøkunum eru at siggja í talvu búskaparráðsins, tær eru í øllum forðum stórra, bæði í procentum — burtursæð frá nótskipum, har inntøkurnar frammanundan vóru høg — og í krónum.

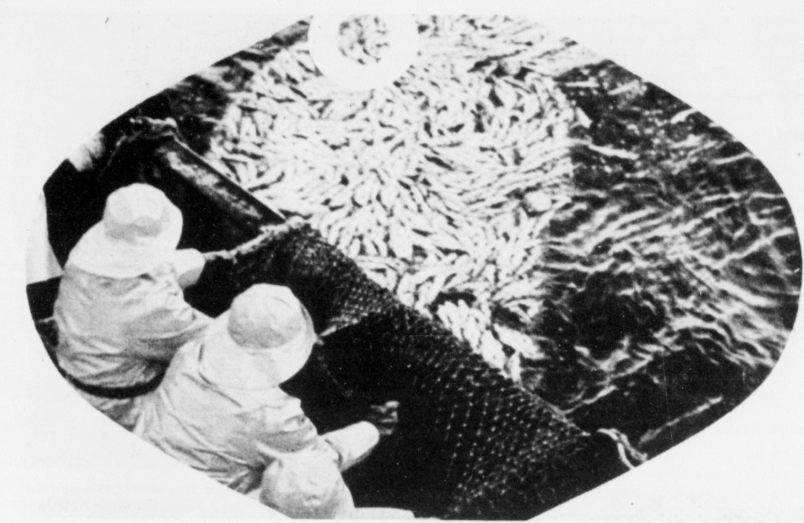
Hægrí lóntu stættirnar eins væl og tey í sokallaðu friu vinnuni hava sum øllum kunnugt eisini fingið munandi inntøkubata.

So talan um, at hesi ár inn-tøkuliga hava kenst sumstutt stuttum svanglig, er ikki bein, heldur kann sigast, at luturin í vokstrinum ikki hevur verið hin sami hjá øllum.

Vinnufelagini settu herfyri fram ynski um luttøku í arbeiðinum við nýggja pristalsgrundarlagnum. Hetta tók landsstýrið sum eitt tilboð, og fara nú samráðingar fram viðvíkjandi hesum grundarlagi. Tað ber í sær, at framlogan verður nakað seinkað, men betri er at royna at fáa semju ella neyðsemju um ta skipan, vit skulu virka undir, enn at partarnir í forðond birta í sær sjálvum ónøgd.

Tímalóntu stættirnar fáa løn sine javnaða við 1,15 oyrum fyrri pristalsstigið.

Henda skipan kom í gildi í 1959, men sum frálíður gevur hon ikki somu prísjavning sum hin procentliga. Ynski er um hækking til 1,5 oyra fyrri stigið. Landsstýrið kannar málið, og

vit seta fram uppskot, sum vit halda kann samtykkjast. Møguliga kann eisini her røkkast lutvisari semju.

Vil annars loysa mær at minna á teir batarnar, eydnast er at vinna lønarstættunum seinna áriní hvat fritíð, sjúkragrundi, arbeiðsloysisgrundi, pristalsviðgerð av kvinnulønnum, stytting av arbeiðstíð uttan lønarmiss og øðrum viðvikur.

Størsti vinningur hesum stættum hevur verið fyrri er tó, at arbeiði fyrri allar hendur nær-um er vorðin veruleiki alla staðni í landinum. Ja, í summum økjum eru ikki nógv nógvar hendur, til at arbeiðini kunnu fremjast.

Eisini á skattliga okinum eru munandi broytingar hendar, m. a.:

Markið fyrri skattin til lógtingið hækkað. Skattastigin javnaður, so inntøkurnar frá markinum og upp í 60.000 kr. hava fingið lætta.

Løntakaradráttur komin.

Barnafrádráttur hækkaður so væl sum fiskimannnafrádrátturin og frádrátturin fyrri konu í vinnu.

Hartil aðrir fyrimunir. Sagt verður, at alt hetta eru smáábetur, men so leingi vit ikki hava vunnið tað grundbroytandi skattalagið, eru tað hesar ábetur, sum gera tað liviligari.

Okkara skattaskipan er gomul, men tað er órættur ikki at upplýsa, at undir henni er trýstið munandi minni enn í grannalondum okkara.

Landsstýri leggur í næsta mánaða kanningarverk skattanevndarinnar fram. Tað er drúgt og fevnandi og sigur frá mongum ymsum skattaskipanum, beinleiðis og óbeinleiðis, bruttoskatti, frádráttarskipanum, hjúnarlagsskatti, felagsskatti, hvussu skattagrundarlagið kundi verið breiðkað, hvørji rættvisiskrev ein setur til skattin og mangt annað.

Í tilfarinum verður ikki vist á nakra serstaka loysn, men skuldu tingmenn, tá verkið er kannað, verið betri búnir at viðgjørt eina nútímansgerð av allari skattalóggávu okkara.

EF-sáttmáli

Í felagsmarknaðarmálinum var sum kunnugt politikkur landsstýrisins at samráðast fyrri bestu sømdum, so langt vit rúkkuttan at binda okkum, og at nýta alla ta tíð, vit høvdu ráð til til at royna at broyta hugsunarhátt EF's viðvíkjandi fiskivinnupolitikki, soleiðis at skapt varð fatan fyrri okkara serliga tervi.

Initiativið við sokallaða EF-memorandumminum var dømi um hetta, og er tað metan mín, at hesar samráðingar hava havt týðning fyrri úrslitið av samráðingunum um handilssáttmálan.

Memorandumálið var orsøkin til, at EF lovaði at umhugsateir tættir, sum hava avgerandi búskaparligan og sosialan týðning fyrri Føroyar av nýggjum, tá úrslitini av havrættarstevnunifara at sýna seg.

Hetta og tað, at vit eru partur av Danmørk vil vera gott stæði í samráðingunum um framtíðar-handilsskipanir.

Seint á heysti 1973 metti landsstýrið, at tíðin var komin at fáa viðskiftið við EF í fasta legu, og fingi vit áhugamál okkara til viðgerðar á hægsta stigi í EF við forsætisráðharrafundin í Keypmannahavn.

25. januar 1974 samtykti tingið so einmælt uppskot landsstýrisins, at Føroyar ikki gerast luttakari í EF, men at skipan fekt fyrri samhandlin.

Eftir henda dag hevur málið nær-um ikki verið frammi í politiska tjakinum, hóast viðskifti okkara við EF er eins stórt mál nú sum fyrr.

Tað er mær ein gleði at kunna siga, at okkara handilsviðurskifti við EF nú eru loyst á ein hátt, sum eg trúgvi allir føroyingar hava grund til at vera nøgdir við.

Stoðutakan lógtingsins ferdi í fyrstu syftu við sær, at EF-ráðið 4 februar í ár gjørdi eina samtykt um karmin av teirri skipan, galda skuldi fyrri innflutning av føroyskum vörum.

Ut frá hesum grundarlagi hevur landsstýrið í samvinnu við danska uttanríkisráðið tingast við myndugleikar EF's um innihaldi. Grundsjónarmið landsstýrisins hevur verið at royna at fáa í lag eina skipan, sum gevur føroyskum útflutningi flestu

tollsemdir, men samstundi at fyrirbyggja slíkar sømdir frá føroyskari síðu afturfyrri, at ungi idnaður okkara kemur í vanda.

Uttan at gera av kann eg siga, at úrslitið av samráðingunum er gott. Tey flestu, men ikki øll av okkara ynskjum um tollsemdir, vunu frama. Afturfyrri skulu vit minka innflutningssgjaldið fyrri grønmeti og frukt.

Skal í stuttum nevna høvuðstættirnar í skipanini, sum kemur í gildi 1. september í ár.

Teir eru:

Fyrri tað fyrsta, at tey upprunaligu EF-londini og Írland lækka tollin fyrri føroyskar vörur við 40% 1. september í ár, 20% 1. januar 1975 og 20% 1. januar 1976. Um tey restandi 20%ini av verandi tolli skulu fella burtur 1. juli 1977 skal stoða takast til seinni.

Fyrri tað annað, at galdandi tollfrælsi í Danmark fyrri innflutning úr Føroyum heldur fram.

Fyrri tað triðja tollfrælsi í Bretlandi frá 1. september í ár fyrri flestu fiskavörur.

Fyrri tað fjórða, at tollsemdirnar galda allar idnaðarvörur og flestu fiskavörur, sum í lotuni hava, og sum kunnu hugsast at fáa týðning fyrri føroyska útflutningin sum til dømis fryst flok, súrgað sildaflok og meira viðgjordar fiskavörur (vörur at koyra í pottin).

Fyrri tað fimta, at Føroyar afturfyrri nevndu fyrimunir skulu seta innflutningsgjaldið niður við 10% um 1. september í ár, 20% 1. januar 1975 og 10% 1. januar 1976 — ialt 40% lækking — fyrri grønmeti, blómur og frukt innflutt frá EF-londunum.

Landsstýrið metir, at skipanin ber í sær eitt gott stæði undir útbyggingini av føroyskum útflutningi framvirk, ikki minst fyrri øktari viðgerð av fiskinum. Higartil hevur tað verið torført vegna tollgarðar.

Byrðarnar, sum vit átaka okkum við skipanini eru stókar samanborið við fyrimunirnar, sum vit fáa av henni. Landsstýrið vil tí ein av fyrstu døgnum leggja fyrri tingið lógaruppskot um lækking av innflutningsgjaldinum fyrri ávisar vörur.

Føroyar eru landið, sum meira enn nakað annað hevur brúk fyrri samvinnu við aðrar. Upp á fólkíð